

Barne- og ungdomstiden på Mysen

Ole Laurits Mysen forteller

Jeg er stolt over å være en ekte Mysengutt.

Som avdøde blikkenslager Oddvar Olsen, den siste Mysenpatriot sa: "En må være født nede i Mysengryta for å være en ekte Mysengutt."

Barndom

Lærerne mine var først Hilda Fure, senere Th. Myklebost. Blant mine tidligste minner er da krigen begynte. Tyske fly gikk lavt over Mysen. De ble beskytt fra Høytorp fort. En hektisk tid. Folk var redde. Alle måtte evakuere. Vår familie dro til Bae i Rødenes og videre over åsen til Pommern. Jeg husker vi vasset i snø til skrevs den april dagen.

Da vi kom tilbake, var det tyske soldater over hele Mysen. Jeg husker godt at de okkuperte skolen, og red helt inn i gangen på Mysen skole. Vi måtte gå på skole flere forskjellige steder, bl.a. i Arbeidersamfunnets lille sal. Etter hvert måtte vi lære tysk istedenfor engelsk, for det forlangte tyskerne.

For mange ble det dårlig med mat. Etter hvert også lite varer å få kjøpt. For en unggutt var det en spennende tid.

Tyske soldater trente stadig på jordene rundt Mysen med realistiske øvelser for videre kamp på Østfronten eller Vestfronten. Det var flott å se på når de marsjerte og sang tyske sanger. Men vi unger lo oss skakke når soldatene skulle lære seg å gå på ski i Vestengbakkene. Jeg husker vi tagg "bonbon" og «kaugummi» av tyskerne.

Lek og moro i Mysen

Vi unge hadde utrolig mye moro ved Mysenelva. Der hadde vi våre kanoer og fiskestenger. Ved Kloppa badet vi, der lærte min far og Aksel Grefslie oss å svømme. Fra brua holdt de oss oppe med en slags sele, og så svømte vi frem og tilbake. "Langt avgårde" for oss var Susebakkefossen og pølen nedenfor. Der var det

ofte et yrende liv. Når vi klarte å svømme fra Susebakkefjellet og til "Plata", som var en liten fjellknaus litt bortenfor, var vi utlært i svømmekunsten.

Å ligge og sole seg på fjellet der. var helt herlig for oss unger. Elva ble brukt hele året. Om sommeren til bading, fising og krepsing. Og om vinteren ble det spilt hockey både på elva og i vika nedenfor jernbanebrua. Ellers ble Sagabakken og Westerbyskauen jevnlig brukt til all slags lek hele året.

På Hamilsaga var det også mye moro. Vi klatret i plankestabler, hoppa ned i store sagflishauger og på fremsiden ryddet vi ei fin fotballøkke. Der spilte vi fotball hele ettermiddagen etter skoletid. Det var fire slakterier på Mysen i den tiden. Disse spilte en stor rolle for oss barn. Når det ble slaktet. gikk blodvannet fra slakteriene i felleskloakken ut i Mysenelva ved «Pumpa» «Blodvann i Pumpa», skrek vi guttene, og alle styrtet ned med fiskestengene sine. Morten stod som sild i tønne ved utløpet.

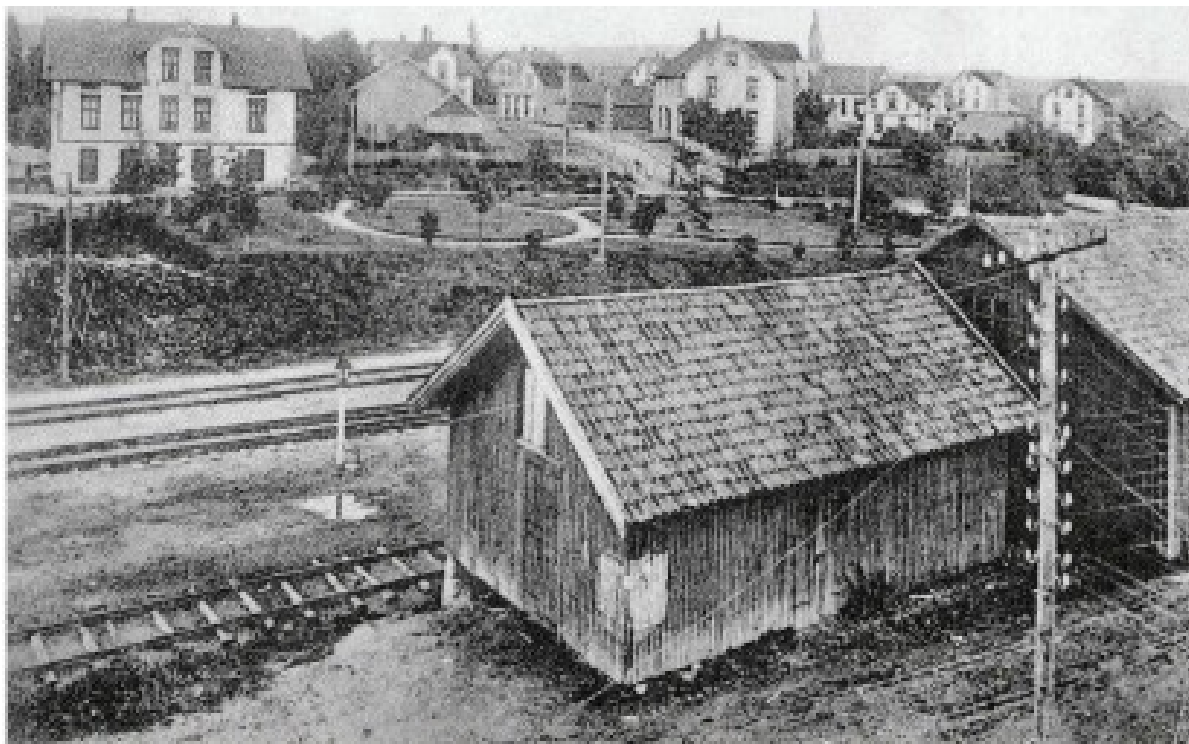
Fars forretning under krigen

Jeg hjalp far av og til i hans forretning, og det var stor vareknapphet. Far byttet ti l seg smør, egg og kjøtt fra bønder, og måtte reise til Oslo for igjen å bytte til seg varer.

Vår sjåfør Harald Fredstad, greide med sin dårlige Reo lastebil med knottgenerator, å kjøre fra Mysen til Drammen med bilen full av skrapjern for å hente ovner tilbake. Alt på samme dag. Så tungvint som det var å frakte varer den gangen, var dette litt av en innsats. En gang fikk far på en eller annen måte tak i to esker med tobakkstøv, som vi solgte i kilovis. Folk var helt ville etter dette støvet. De måtte legge stålull i bunnen av pipa for ikke å dra tobakkstøvet rett i lungene når de skulle røyke.

Da bøndene kom til meieriet med melka, bandt de hestene ved binderekkene utenfor butikken. Alle hadde god tid til å slå av en prat. Det var tross alt mye hyggelig den gangen og. Et varig minne fra slutten av krigen, er da

hjemmefronten sprengete jernbanebrua. Jeg fikk senga mi full av glasskår, og alle vinduene i huset vårt blåste ut. I veggene satt en mengde jernsplinter fra eksplosjonen. Imidlertid ble ingen mysenfolk skadet. Det var en nifs opplevelse.

Postkort fra Mysen sentrum ved jernbanestasjonen i 1903. Krosby-gården bak til venstre. Legg merke til lysstolpen i høyre bildekant. Fotograf Karlsson, Sarpsborg

Brødrene Birger, Marinius, Trygve og Rolf Diskerud med hver sin hest utenfor slakteriet på Mysen ca. 1930.

Krigen over

Store ting skjedde i Mysen. Tyskerne ble sendt hjem. Under krigen var det blitt opprettet en ny norsk fangeleir på Momarken. Denne var bygget for norske fanger overført fra Grini. Disse fangene ble nå løslatt, og sendt tilbake til Oslo med jernbanen. Store folkemengder fulgte med under stor jubel, og det kokte av folk på stasjonen. Da denne leiren nå var tom, ble den en oppsamlingsleir for russiske krigsfanger. De russiske fangene ble også sendt hjem etter hvert. Det var utrolig spennende dager for oss å følge med på alt som skjedde

Daglig liv i Mysen

Mysen begynte etterhvert å komme i orden etter krigen. Folk holdt seg hjemme. Ingen reiste på ferie. Barnekullene var relativt store. Barna var vant til å finne på ting selv, og de

voksne hadde nok med sitt. Alltid mye mennesker på stasjonen og i gatene. Folk var vant til å lage underholdning selv. Hvem husker ikke alle revyene som ble spilt den gang? Folk i Mysen hadde sine jobber, enten på de mange snekkeriene, eller på "Gummi'n" i Askim. Ungdommene fra Mysen dro oftest til Askim for å finne kjæresten, eller motsatt til Mysen. Hver uke var det dans i Arbeidersamfunnet, parken i Askim eller Bøndenens hus i Hærland. Det var en fin tid. Turen til Årjang en tid etter krigen med juniorlaget og A-laget i fotball var en utrolig opplevelse den gang.

Å komme dit, var som å komme til det store utland i dag. Vi reiste med buss, og ble mottatt på beste måte: Vi marsjerte i gatene i våre drakter sammen med de svenske spillerne, og etter kampen fikk vi flott middag på

Postkort fra 1925 med Smedgaten, Høytorpjordet og Vandughakken

«Stora hotellet». Om kvelden fikk vi gratis dansebilletter til parken i Årjang, slik at vi kunne svinge «flickorna».

I slakter Johansens bakgård trente han sine to fullblodshester. Eli Axworthy og Fox Bravo. Da disse to hestene sikret dobbeltseier på Momarken travbane med Johansen og Sønstegård i sulkyene, var det vill jubel på Mysen. I mange bakgårder ble det ofte spilt hard poker, og stikkeasting foregikk med store summer i kassen.

Det var ofte mye tatere og loffere i Mysen på den tida. Taterne bodde på Risterholen. De hadde sine telt og hester, og de skapte en viss atmosfære med spenning for oss ungene. Lofferne som vi kalte dem, var som regel småkremmere. De solgte sanger, skolisser og annet småtteri. Det var også mange originaler i Mysen på den tid, som det ofte er artig å minnes.

Fortsatt var det vareknapphet, men en gryende utbygging av Mysen begynte fra omtrent 1950 og utover i 60-åra: Folkenborg, Heggin, Smådahljordet og Vandugbakken. Det var lett å drive butikk i de dager. Problemet var å skaffe nok varer. Firma Leif Mysen hadde et stort marked over hele Indre Østfold, men også utenfor Indre Østfolds grenser. Vi fikk en stor kunde- og bekjentskapskrets. Jeg var ofte visergutt etter skoletid og var travelt opptatt. Jeg hentet bl.a. varer hos pakkhusformann Andersen, og annet forefallende arbeide.

På midten av 50-tallet bygde far hytte ved Rødenessjøen. Fra den tid slappet han mer av i forhold til forretningen, og han hadde sin daglige tur til den kjære hytta si. Det hendte til og med at han var der to ganger om dagen.

Mysen jernbanestasjon under frigjøringsdagene i mai 1945. Hjemreise for «Momarkenfangene»

Litt om meg selv

Selv om jeg hjalp til i butikken i yngre år, begynte jeg ikke fast før i 1954. Da hadde jeg vært i Tysklandsbrigaden i Rendsburg og deretter arbeidet et år i firma C. Frogner i Oslo, som den gang var landets ledende og flotteste jernvareforretning. Deretter arbeidet jeg ombord på "Oslofjord" som gikk i cruise på Karibien og Sør-Amerika. Der var jeg

tilsammen et år. Det var en utrolig hyggelig og lærerik tid.

I firma Leif Mysen har jeg arbeidet i 40 år, hvor jeg har hatt ansvaret for interiørvdelingen. I 1970 trakk min far seg ut av forretningen, og min bror og jeg overtok ledelsen i firmaet. I 1978 bygde vi ny forretning med utsalg i to etasjer, med utleiekontorer i 3. etasje.

En helt moderne forretning med gode parkeringsplasser var nødvendig. Forretningen gikk veldig bra, men da neste generasjon ikke var villig til å tre inn i firmaet, begynte vi å se oss om etter å leie forretningen ut. I 1993 fikk vi et godt tilbud fra Forbrukersamvirke Øst som vi slo til på.

Fra 1994 ble firmanavnet Leif Mysen a/s byttet ut med Bygg og Bo etter 60 års drift.

En lang forretningskarriere var over, men det har vært en utrolig interessant og givende tid.

Moro ...

«Det er moro lell», sa jenta, ho dansa stakken av seg.